

ЗБАРАЗЬКА ЦЕНТРАЛІЗОВАНА БІБЛІОТЕЧНА СИСТЕМА
МЕТОДИЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ

Серія „Духовні острови
мого народу”

Творець краси духовної

(До 130- річчя від дня народження
Микити Будки)

Бібліографічна довідка

м. Збараж
2007 р.

ББК 91.9

Т 28

Укладач:

Тамара Кульпа. Завідувачка методично-бібліографічного відділу ЦБС.

Комп'ютерний набір:

Марія Бондар.

Відповідольна за випуск:

Оксана Бондар, директор
Збарзької ЦБС.

... Холодний вітер безмежних сибірських просторів замів сліди Микити Будки. Та не даймо стерти це ім'я з нашої пам'яті. Яка судилася доля нашому краюнину? Про це коротко розповідь дана бібліографічна довідка, яка адресована всім тим, кому не байдужа доля свого народу.

Оскільки в довідку включено тільки те, що читач знайде в фондах центральної бібліотеки, то вона не повна, зате доступна жителям Збаражчини.

* * *

„Їх не перечислити, всіх борців за волю, всіх, що життя і творчість віддали народові, його славі, культурі, духовності. Але пам'ять мусимо рятувати, хоч таку бідну, забуту, репресовану, бо колись про все питають нащадки”

Збаражчина народила чимало видатних постатей, котрі внесли свою пайку в розвиток культури, науки, освіти, духовенства. Чимало з них в силу різноманітних суспільно-політичних перипетій, було незаслужено забуто, вигнано з рідної землі. Через роки, через відстані вони повертаються на батьківщину.

До них належить релігійний діяч, перший український єпископ в Канаді Микита Будка, який залишив політний слід у житті наших краян за рубежем. Він зробив вагомий внесок у згуртування українських емігрантів, збереження греко-католицького обряду, створення просвітницько-культурних товариств і об'єднань, розвиток шкільництва й культури.

Микита Будка народився 7 червня 1877 року в селі Добромірка на Збаражчині в селянській сім'ї. Родичі були побожними і виховали свого сина в релігійному дусі. Великий вплив на формування його характеру мала мати, працьовита, енергійна, товариська і дбайлива.

Микита здобув початкову освіту у родинному селі. Батьки, побачивши хист дитини до навчання, віддали його у Тернопільську класичну гімназію. У 1897 році закінчив її з відзнакою. Після цього відбував військову службу. Опісля студіював право у Львівському університеті. А щоб поліпшити матеріальне становище, став домашнім вчителем дітей князя Павла Сапиги у містечку Більче Золоте Борщівського повіту. Однак студії права не були його покликанням. Він вирішив стати священником, щоб своє життя присвятити служінню Господові Богові,

Церкві й своєму народові. У 1905 році, після закінчення теологічних студій у Відні та Інсбруці, отримав священницький сан із рук митрополита Андрея Шептицького.

У липні 1912 року Апостольська столиця іменувала його єпископом для українців-католиків у Канаді. Єпископська хіротонія відбулася 14 жовтня 1912 р. Прибувши у Канаду, Владика Микита Будка розпочав жваву діяльність. Він відвідував поселення українців у різних провінціях Канади, нової набутої ними батьківщини. Він навчав, просвіщав народ словом і письмово, обороняв у судах й державних установах. Будував церкви, школи, бурси, інститути, заснував часопис „Канадійський українець”, надрукував молитовник. Він подбав про легалізацію церкви в державі.

У 1920 році в Бойтуні, а згодом у 1925-му у Мондері відкрито зразкові сиротинці. З його ініціативи створювалися українські патріотичні, освітньо-культурні товариства „Просвіта”, „Народні доми”, „Допомогові товариства”, а при церквах у містах і містечках – рідні школи.

Владика працював до повного виснаження своїх фізичних і розумових сил, забуваючи про відпочинок. Звичайно це не залишилося без наслідків, підірвало його здоров'я. У 1928 році повертається до Львова й стає генеральним вікарієм митрополічної архієпархії. Окрім своєї діяльності Владика взявся за відбудову відпустового місця у Зарваниці на Тернопіллі. У літній період він багато уваги приділяв цій роботі. З часу більшовицької окупації західноукраїнських земель Єпископ Микита Будка пережив усі принади радянського „раю”. Перша більшовицька окупація була короткотривалою, змінилася фашистською, не менш свавільною і жорстокою. З другим приходом червоних військ у Галичину комуністичні можновладці розпочали ліквідацію Української Греко-католицької Церкви.

Остані роки життя у Львові Владика-ісповідника були дуже важкими. Він жив і працював в атмосфері морального гноблення, будучи фізично хворим.

11 квітня 1945 р. НКВС провів масові арешти ієрархів УГКЦ, професорсько-викладацького складу Богословської Академії. Незважаючи, на те, що Владика мав канадське громадянство, був хворим, його арештували. В ході слідства він зазнав неймовірних тортур і знущань. За сталінськими драконівськими „законами” його засуджено на тривалий термін ув’язнень (8 років) у концтаборах особливого режиму. У Караганді виконував не посильну важку фізичну працю. Постійне недоїдання, відсутність належних санітарно-гігієнічних умов й медичної допомоги прискорили кінець земного життя Владики.

Він упокоївся у Бозі 1 жовтня 1949 року в концтаборі Караганди.

* * *

ЛІТЕРАТУРА

Головин Б. Мученики та ісповідники Української церкви ХХ століття: Нариси. Статті. Дослідження – Тернопіль: Просвіта, 2000.- С. 77-81.

Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2002 рік: Бібліографічний покажчик – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.- С. 47-48.

Головин Б., Комариця М. Будка Никита (Микита) Михайлович 17.06.1877, с. Добромірка, нині Збарзького району – 01.10.1949, м. Караганда, нині (Казахстан) - політичний діяч // ТЕС.- Тернопіль, 2004.- Т.1. А-Й.- С. 194 фотогр.

Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2007 рік: Бібліографічний покажчик – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006.- С. 64.

Реабілітовані історією: Книга пам'яті Збарзького району.- Тернопіль: Збруч, 2006.- С. 22-24.

Кульпа Т. Світоч української церкви: [До 130-річчя від дня народження Микити Будки] // Народне слово.- 2007.- 15 червня.

* * *

